

MINISTERIET FOR BØRN, LIGESTILLING,
INTEGRATION OG SOCIALE FORHOLD

REDEGØRELSE / PERSPEKTIV- OG HANDLINGSPLAN 2015

Afgivet til Folketinget af minister for børn, ligestilling, integration
og sociale forhold den 26. februar 2015

KOLOFON

Redegørelse /

Perspektiv- og handlingsplan 2015

Udgivet af Ministeriet for Børn,
Ligestilling, Integration og Sociale
Forhold, februar 2015

ISSN:

2246-4883 (trykt udgave)

2246-4441 (elektronisk udgave)

Fotos:

Historisk foto side 4: Arbejdmuseet

Andre fotos: Colourbox,
Dollarphotoclub og iStock

Layout: Skabertrang | Silkeborg Bogtryk

Tryk: Rosendahls

INDHOLD

FORORD: LIGESTILLING ER LIGE MULIGHED FOR DELTAGELSE I SAMFUNDET!	5
INDLEDNING OG VISION FOR LIGESTILLINGSINDSATSEN I DANMARK	7
LIGESTILLING SOM EN BASAL RET	9
LIGESTILLING I DET OFFENTLIGE	13
TEMABASERET LIGESTILLING	17
LIGESTILLING I ET GLOBALT PERSPEKTIV	21
STATUS PÅ INITIATIVERNE FRA PERSPEKTIV- OG HANDLINGSPLAN 2014	25

LIGESTILLING ER LIGE MULIGHED FOR DELTAGELSE I SAMFUNDET!

I år er det 100 år siden, danske kvinder fik stemmeret og mulighed for at deltage demokratisk og aktivt i at forme vores land. I dag er næsten 40 pct. af medlemmerne i Folketinget kvinder. Vi er nået langt med ligestillingen mellem kvinder og mænd. Internationalt er Danmark blandt de lande, der ligger helt i top, når det gælder ligestilling. Men det betyder ikke, at vi kan læne os tilbage – tværtimod. Vi skal blive ved med at debattere, udvikle og fremme ligestilling.

For ligestilling kommer ikke af sig selv. Det er ikke en fast tilstand, som vi kan tage for givet. Det handler i bund og grund om hele tiden at skabe de bedst mulige rammer for, at kvinder og mænd kan udfolde deres potentiale og deltage i samfundet. Ligestilling er en værdi, som vi skal værne om. Det bliver vi husket på i disse år, hvor de grundlæggende frihedsrettigheder som ytringsfrihed, ligestilling og demokrati er under pres rundt om i verden.

Regeringen vil sammen med Folketinget bruge 100-året til at sætte fokus på og skabe debat om ligestilling, demokrati og deltagelse. Vi ønsker, at alle tager del i debatten – i skoleklasserne, i kantinen og ved middagsbordet. For det er gennem bevidstheden om vores fælles værdier, at de udvikles og fremmes. Ingen kan i realiteten melde sig ud af ligestillingsdebatten. For de valg vi hver især tager, og den måde vi møder hinanden på i det offentlige, i hjemmene, på uddannelsesinstitutioner, på arbejdspladser og på gader og stræder, har betydning for ligestillingen. Det skal vi være bevidste om.

I dag udfordrer tonen i det offentlige rum debatten i samfundet. Især debatten på internettet er ofte hård. Samtidig tyder en ny undersøgelse på, at en stor del af hadforbrydelserne i Danmark er motiveret af offerets køn. "Hverdagssexisme" og personlige angreb kan betyde, at nogle kvinder afholder sig fra at deltage og blande sig i samfundsdebatten. Det skal vi ikke acceptere!

Vi ser desværre også, at vold stadig er et problem i familier og mellem kærestes. Volden begrænser den enkeltes frihed og mulighed for at deltage frit i samfundet. Vi vil fortsætte indsatsen mod vold i nære relationer. Voldsramte skal have hjælp og støtte til at skabe sig et liv fri af volden. Vi ser også, at

social kontrol og forældede æresbegreber i visse etniske minoritetsfamilier sætter ligestilling mellem kønnene under pres.

Det er afgørende, at alle, uanset køn, har mulighed for at ytre sig og deltage i samfundet. Jeg vil opfordre alle – også mændene – til at komme mere på banen og bl.a. sige fra over for trusler og chikane. Kvinder fik netop stemmeret, fordi der også var nogle fremsynede mænd, som stod op for kvindernes rettigheder. Vi skal være bevidste om, at ligestilling er for alle, og at det er en fælles opgave at fremme ligestilling. Vi bliver et rigere samfund, hvis alle deltager og ytrer sig.

Danmarks demokratiske og økonomiske udvikling de seneste 100 år er bl.a. præget af kvindernes indtog på arbejdsmarkedet og i det politiske liv. Vi skal blive ved med at skubbe til det kønsopdelte uddannelsesvalg og arbejdsmarked. For 100 år siden var der fx ingen kvindelige præster, læger eller for den sags skyld mandlige sygeplejersker. I dag er billedet et andet. Men der er stadig områder, bl.a. inden for naturfaglige uddannelser, i forskning og i ledelse, hvor vi skal arbejde for, at alle kompetencer kommer i spil. Samtidig skal vi have fokus på, at drengene halter bagefter, når det gælder uddannelse, og at mændene lades tilbage i visse yderområder i landet. Alle talenter og ressourcer skal i spil. Ligestilling er for både kvinder og mænd, og ligestilling gavner begge køn.

2015 er også året, hvor vi internationalt markerer, at det er 20 år siden, FN-landene i Beijing vedtog en global handlingsplan for ligestilling og kvinders rettigheder. Der er sket fremskridt siden. Men ligestilling og kvinders rettigheder er i disse år under et voldsomt pres i visse dele af verden. Vi vil fortsat være med helt fremme i den globale kamp for ligestilling og kvinders rettigheder.

Der er meget at fejre i år. Men der er også stadig meget at kæmpe for både ude og hjemme. Det er afgørende, at vi bliver ved med at debattere, udvikle og fremme ligestilling. Vi har alle et ansvar!

God læselyst!

Manu Sareen
Minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold

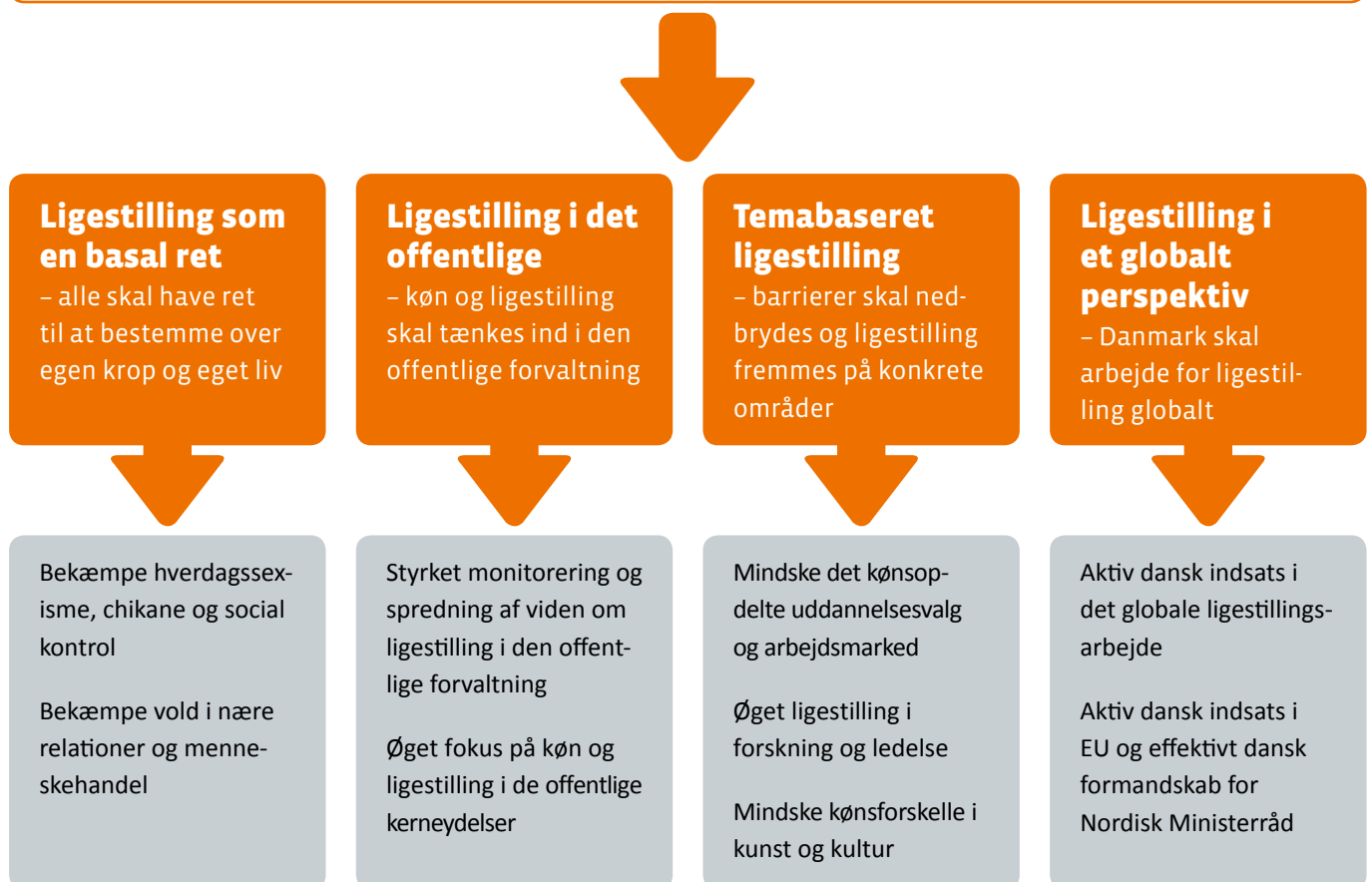
INDLEDNING OG VISION FOR LIGESTILLINGSINDSATSEN I DANMARK

Internationalt ligger Danmark – sammen med de øvrige nordiske lande – i top, når det kommer til ligestilling mellem kvinder og mænd. Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE) placerede i 2013 Danmark på en andenplads i EU kun overgået af Sverige.¹ I 2014 lå Danmark nummer 5 på listen over ligestilling i 142 lande i World Economic Forums Global Gender Gap Report, som måler ligestilling inden for økonomisk deltagelse, uddannelse, sundhed og politisk repræsentation og deltagelse.²

Regeringens arbejde for ligestilling i det kommende år bygger på en vision, som sætter retning for arbejdet inden for fire overordnede indsatsområder. Under hvert af de fire indsatsområder er der opstillet en række mål, som konkrete aktiviteter og indsatser i 2015 skal understøtte, så vi bevæger os mod den overordnede vision om ligestilling i Danmark.

VISION FOR LIGESTILLINGSARBEJDET

Ingen skal opleve diskrimination på grund af køn. Barrierer skal nedbrydes, så kvinder og mænd har reel indflydelse på og lige muligheder for at påvirke deres eget liv og deltagelse i samfundet. Det skaber et demokratisk samfund, hvor alle ressourcer er i spil.

¹ European Institute for Gender Equality (2013): Gender Equality Index Report

² World Economic Forum (2014): The Global Gender Gap Report 2014

“ Alle skal have ret
til at bestemme
over egen krop og
eget liv

LIGESTILLING SOM EN BASAL RET

Retten til at bestemme over egen krop og liv og retten til at ytre sig og deltage i samfundet – uanset om man er kvinde eller mand – er helt grundlæggende i det danske samfund. Det udgør en central del af fundamentet for, at den enkelte kan leve det liv, hun eller han ønsker og kan tage aktivt del i vores samfund. Ingen bør opleve at blive begrænset af chikane, hadforbrydelser, vold, menneskehandel, social kontrol eller diskrimination.

BEKÆMPELSE AF HVERDAGSSEXISME, CHIKANE OG SOCIAL KONTROL

Med 1915-grundloven fik kvinder valgret og mulighed for at blive valgt ind i Folketinget. Det skabte det formelle fundament for, at alle, uanset køn, kan deltage i debatten og i samfundet. Men vi er alle sammen med til at gøre fundamentet for ytringsfrihed, deltagelse og ligestilling stærkt i hverdagen.

Kvindelige politikere, debattører og forskere oplever løbende verbale angreb, chikane og trusler rettet mod deres køn, fordi de blander sig i den offentlige debat. DR Nyheder offentliggjorde i november 2014 resultaterne af en rundspørge, som viste, at 60 pct. af de kvindelige folketingsmedlemmer har oplevet at blive udsat for chikane på internettet. Knap 30 pct. af folketingsmedlemmerne har oplevet at modtage dødstrusler.³

Endvidere tyder undersøgelser på, at mange danske kvinder er udsat for sexchikane på arbejdspladsen og i det offentlige rum.⁴ En opgørelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø viser, at ca. 3 pct. af danske arbejdstagere har været udsat for sexchikane arbejdspladsen inden for en periode på et år, og forekomsten er størst blandt unge kvinder. Værst ser det ud for passagerservicemedarbejdere og SOSU'ere, hvor henholdsvis ca. 13 og 14 pct. har været udsat for sexchikane.⁵ Også hadforbrydelser kan være motiveret af ofrets køn, ligesom hadforbrydelser kan være rettet mod

bl.a. homoseksuelle og etniske minoriteter. Regeringen har igangsat en kortlægning af hadforbrydelser generelt, som skal give et mere præcist overblik over hadforbrydelsers omfang og karakter. Samtidig har regeringen iværksat en række initiativer for at begrænse sexchikane på arbejdspladsen, bl.a. en hotline, styrket vejledning, intensiveret tilsyn og nemmere klageadgang.

Også social kontrol kan begrænse den enkeltes udfoldelsesmuligheder. De seneste opgørelser tyder på, at den sociale kontrol i visse etniske minoritetsmiljøer er faldende.⁶ Det er positivt. Men der er fortsat unge kvinder og homoseksuelle, som oplever, at de ikke kan vælge det liv, de ønsker.⁷ Henvendelser til rådgivningen Etnisk Ung om æresrelaterede konflikter og social kontrol har ligget på et nogenlunde konstant niveau de sidste tre år med 1.073 i 2012, 1.146 i 2013 og 1.183 i 2014.⁸ Samtidig har det nationale krisecenter for unge udsat for æreskonflikter, RED-Safehouse, oplevet en stigning i henvendelser fra 155 i 2010 til 272 i 2014.⁹

Regeringen vil fortsat arbejde for, at den enkeltes udfoldelsesmuligheder og deltagelse i samfundet ikke begrænses af social kontrol. Regeringen vil endvidere sætte fokus på chikane og hverdagssexisme. Det er ikke acceptabelt, at det, som nogle måske oplever som en spøg og lidt kæk tone, afholder andre fra at deltage og ytre sig. Regering ser samtidig på rammerne for Ligebehandlingsnævnets arbejde, der skal være effektive og smidige klagemuligheder i forhold til forskelsbehandling og chikane.

BEKÆMPELSE AF VOLD I NÆRE RELATIONER OG MENNESKEHANDEL

Vold i nære relationer er fortsat et problem i Danmark. Voldsramte får både fysiske og psykiske mén, og der er overhængende risiko for, at volden får negative konsekvenser for børns udvikling i de voldsudsatte familier.¹⁰ Det er fortsat kvinder, der oftest rammes af partnervold¹¹, og alt for mange

3 DR Nyheder (5. november 2014): Kvindelige politikere udsættes for sexistisk chikane og DR Nyheder (6. november 2014): Folketingsmedlemmer får dødstrusler

4 Fagbladet 3F (9. oktober 2014): Hver femte kvinde i 3F udsat for sexchikane online

5 Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (2012): Arbejdsmiljø og helbred i Danmark 2012

6 Ankestyrelsen (2015): Medborgerskab, ligebehandling og selvbestemmelse i Danmark – Det nationale integrationsbarometer

7 Als Research (2014): Kønsroller og social kontrol blandt unge med minoritetsbaggrund

8 Oplyst af Landsorganisationen af kvindekrisecentre (LOKK), Etnisk Ung

9 Oplyst af RED-Safehouse

10 Landsorganisationen af Kvindekrisecentre LOKK og Socialstyrelsen (2012): Årsstatistik 2011 - Kvinder og børn på krisecentre

11 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark

kvinder har svært ved at slippe fri af volden. Danske kvindekrisecentre rapporterer, at 35 pct. af kvinderne har behov for mere end ét ophold på et kvindekrisecenter.¹²

Det viser et behov for en øget indsats for at hjælpe de voldsramte kvinder videre efter et ophold på krisecenter. Derfor har regeringen sat et mål om, at andelen af kvinder, der har behov for mere end ét ophold på kvindekrisecenter, skal være reduceret med mindst 30 pct. i 2020. I det kommende år igangsætter vi en række konkrete initiativer, der skal få os tættere på målet, bl.a. ved at styrke samarbejdet mellem krisecentre og kommuner.

Det er imidlertid ikke kun kvinder, der rammes af vold – også mænd er udsat for vold i parforholdet. Som mand kan det være svært at blive taget alvorligt og få den fornødne hjælp.¹³ Det er ikke rimeligt. Derfor sætter regeringen i sin handlingsplan til bekæmpelse af vold i familien og nære relationer for 2014-2017 fokus på, at også mænd kan opleve vold.

En af de groveste krænkelse af den enkeltes ret til at bestemme over egen krop og eget liv er menneskehandel. Ofrene for menneskehandel er ofte udsatte og sårbare udlændinge, der lever i et afhængighedsforhold til deres bagmænd. Fra 2007-2014 er 418 personer i Danmark officielt vurderet som ofre for menneskehandel. Langt størstedelen – 356 personer – er handlet til prostitution.¹⁵ Men der er også mennesker, som handles til tvangsarbejde og kriminalitet.

Menneskehandel er verdensomspændende og bunder i en global økonomisk ulighed, sårbare menneskers drømme om et bedre liv og en efterspørgsel efter de ydelser, ofrene leverer. I Danmark har vi i mere end 10 år arbejdet med at bekæmpe menneskehandel. Det arbejde vil regeringen fortsætte med en ny handlingsplan, der skal forebygge menneskehandel, støtte ofrene og sætte ind mod efterspørgslen og bagmændene. Generelt er prostitution et alvorligt socialt problem. Derfor fortsætter regeringen indsatsen EXIT-prostitution, så prostituerede tilbydes en vej ud af prostitution.

NATIONAL HANDLINGSPLAN TIL BEKÆMPELSE AF VOLD I FAMILIEN OG NÆRE RELATIONER 2014-2017¹⁴

Der er afsat i alt 36 mio. kr. til handlingsplanen, som indeholder en række initiativer under fire hovedoverskrifter:

Opbygning af viden og styrket håndtering af de forskellige voldsformer i familien og i nære relationer: Der etableres en national hotline for rådgivning og støtte, og der gennemføres pilotforsøg med indsatser rettet mod hele den voldsramte familie samt midlertidige botilbud til voldsudøvende mænd, så kvinder og børn kan blive i vante omgivelser. Samtidig gennemføres en indsats, som bidrager til, at stalkingramte kan søge støtte og vejledning.

En styrket indsats og mere viden om voldsudsatte mænd: Der udvikles socialfaglig, juridisk og psykologisk støtte til voldsudsatte mænd, og der gennemføres forsøg med midlertidige særlige botilbud til mænd, der er udsat for vold i nære relationer.

Tidlig indsats i relation til unge, der udsættes for kærestevold: Der iværksættes forsøg med behandlingstilbud til unge mellem 15 og 18 år, der har været udsat for kærestevold. Der gennemføres oplysningskampagner og temadage på skoler om kærestevold og vold i hjemmet.

Øget oplysning og debat om følgerne af vold i nære relationer: Der gennemføres bl.a. kampagner med fokus på forskellige målgrupper herunder voldsudsatte mænd, stalkingramte mv.

¹² Landsorganisationen af Kvindekrisecentre LOKK og Socialstyrelsen (2013): Årsstatistik 2013 - Kvinder og børn på krisecenter

¹³ Statens Institut for Folkesundhed (2012): Partnervold mod mænd i Danmark

¹⁴ Regeringen (2014): Indsats mod vold i familien og i nære relationer

¹⁵ Center mod Menneskehandel (2014)

INITIATIVER

FEJRING AF 100-ÅRET FOR 1915-GRUNDLOVEN:

Regeringen har afsat 7. mio. til at markere 100-året for kvinders valgret i Danmark. Regeringen og Folketinget sætter en række forskellige aktiviteter i gang med fokus på ligestilling, demokrati og deltagelse. Markeringen af jubilæet skal nå bredt ud i hele landet og finder sted i løbet af foråret 2015. Det kulminerer i grundlovsweekenden d. 5-7. juni 2015 med events i hele landet. Der er allerede lanceret en hjemmeside (100aaret.dk), som giver mere viden om aktiviteterne og den historiske begivenhed.

FOKUS PÅ BETYDNINGEN AF KØN I DET OFFENTLIGE RUM:

Regeringen sætter under det danske formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015 fokus på, at kvinder og mænd skal have lige muligheder for at deltage i diskussioner i det offentlige rum, herunder i politiske diskussioner og offentlige debatter om udformningen af samfundet. Der afholdes bl.a. en camp med deltagere fra hele Norden, hvor udfordringer og handlemuligheder diskuteres. Campen skal munde ud i konkrete anbefalinger til politikere, medier, meningsdannere og uddannelsesinstitutioner.

INDSATS MOD HVERDAGSSEXISME OG SEXCHIKANE:

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold vil undersøge, hvordan man kan sætte ind over for relevante målgrupper for at skabe fokus på, at det er et fælles ansvar at skabe en god omgangsform og debattone som giver plads og udfoldelsesmuligheder til kvinder og mænd både i det offentlige rum og fx på de sociale medier. Det kan eksempelvis være med en kampagne, som opfordrer til at sige fra over for hverdagssexisme og sexchikane mod kvinder.

OPFØLGNING PÅ KORTLÆGNING AF HADFORBRYDELSER:

Regeringen offentliggør i foråret 2015 en kortlægning af hadforbrydelser i bred forstand, som bl.a. ser på, hvilken rolle køn spiller som motivation for en hadforbrydelse. Der nedsættes en tværministeriel arbejdsgruppe, som skal følge op på kortlægningen, herunder hadforbrydelser baseret på køn, seksuel orientering og etnicitet.

FOKUSERING AF LIGEBEHANDLINGSNÆVNETS ARBEJDE:

Der gennemføres politiske drøftelser om, hvordan Ligebehandlingsnævnets kompetence kan styrkes og fokuseres med henblik på at sikre, at nævnet mest effektivt kan beskytte mod diskrimination og forskelsbehandling.

INDSATSER OM LIGESTILLING OG SOCIAL KONTROL BLANDT ETNISCHE MINORITETER:

Der igangsættes syv konkrete projekter, som skal fremme viden og dialog om ligestilling, social kontrol og seksualitet. Projekterne skal understøtte debatten blandt nydanske unge og støtte dem i at sige fra over for stærk social kontrol. Blandt projekterne er udvikling af dialog- og undervisningsmaterialer til folkeskole og ungdomsuddannelser om seksualitet, prævention og rettigheder. Der gennemføres endvidere dialogmøder om opdragelse og forældreskab med forældre med etnisk minoritetsbaggrund i udsatte boligområder.

UNDERSØGELSE AF LEVEVILKÅR FOR NYDANSKE LGBT-PERSONER:

Der offentliggøres medio 2015 en undersøgelse af levevilkårene for nydanske homoseksuelle, biseksuelle og transpersoner. Alle skal kunne leve et liv i åbenhed og i overensstemmelse med deres seksuelle orientering. Regeringen vil følge op på undersøgelsen og videreformidle resultaterne til relevante aktører.

STYRKET INDSATS OVER FOR VOLDSRAMTE:

Regeringen vil i 2015 fremsætte et lovforslag om udvidelse og styrkelse af rådgivningen til kvinder på kvindekrisecentre. Endvidere igangsættes tilbud om ambulante rådgivning og sociale indsatser til voldsudsatte og voldsudøvere. Derudover vil en række kommuner afprøve en ny metode på kvindekrisecentre for at styrke overgangen fra et ophold på et krisecenter til en selvstændig tilværelse fri for vold. Disse initiativer er finansieret med 87,6 mio. kr. gennem satspuljeaftalen for 2015. Desuden offentliggøres en evaluering af kvindekrisecenterområdet, som skal give mere viden om centrenes tilbud og effekter. Endelig fortsætter indsatserne i den nationale handlingsplan 2014-2017 mod vold i familien og i nære relationer.

HANDLINGSPLAN MOD MENNESKEHANDEL 2015-2018:

Regeringen lancerer i foråret 2015 en ny handlingsplan for 2015-2018 til bekæmpelse af menneskehandel, som bygger videre på den hidtidige indsats. Handlingsplanen skal forebygge menneskehandel i Danmark og bidrage til, at ofre for menneskehandel kan identificeres og få støtte til at komme fri af deres bagmænd, samt at bagmænd kan retsforfølges. Der er samlet afsat 88,4 mio. kr. til handlingsplanen.

“ Køn og ligestilling
skal tænkes ind i den
offentlige forvaltning

LIGESTILLING I DET OFFENTLIGE

Selvom offentlige tilbud i langt de fleste tilfælde er henvendt til begge køn, viser nye undersøgelser, at der er forskel på kvinder og mænds brug af offentlige velfærdsydelser.¹⁶ Forskellen kan betyde, at kvinder og mænd ikke får samme gavn af offentlige tilbud, fx i forhold til at komme i beskæftigelse, få hjemmepleje eller opnå en sundere livsstil. Det kan skyldes, at kvinder og mænd har forskellige behov, ressourcer og adfærd, og at offentlige institutioner kan have forskellige måder at møde kvinder og mænd på.

Ved at have viden om forskelle mellem kønnene og tage højde for dem i ydelserne kan tilbuddene målrettes, kvaliteten højes og de lige muligheder mellem kvinder og mænd fremmes. I sidste ende handler det om at give den enkelte mulighed for at udfolde sig, deltage og gøre sig gældende i samfundet.

MONITORERING OG SPREDNING AF VIDEN OM LIGESTILLING I DEN OFFENTLIGE FORVALTNING

De seneste ligestillingsredegørelser viser, at de offentlige myndigheder i Danmark er nået langt, når det kommer til at arbejde for ligestilling på personaleområdet. Størstedelen af både kommuner, regioner og statslige institutioner har en politik for arbejdet med ligestilling blandt personale og ledere.¹⁷ Der er større udfordringer, når det handler om at medtænke kønsperspektivet i den offentlige sektors borgerrettede ydelser, fx i beskæftigelsesindsatsen, ældreplejen eller i sundhedsindsatser.

Ligestillingsredegørelserne tyder også på, at både i forhold til personalepolitik og de borgerrettede ydelser er staten

og regionerne nået længere med ligestillingsarbejdet end kommunerne. Samtidig er der blandt de enkelte kommuner, regioner og statslige institutioner store forskelle på, hvordan og i hvor høj grad der arbejdes med ligestilling.

Rigtig mange kommuner, institutioner og ministerier arbejder i disse år med at sætte fokus på borgerne. De inddrager fx viden om uddannelsesbaggrund, beskæftigelse og alder, når de skal målrette deres ydelser til borgerne. Ved også at inddrage køn får det offentlige yderligere nuancer med i forhold til de borgere, de leverer ydelser til. Kønsopdelte data kan bl.a. inddrages i evalueringer og brugerundersøgelser og bidrage med viden om mænd og kvinders brug og vurdering af et offentligt tilbud. Ligestillingsredegørelserne viser imidlertid, at kun hver tredje af de statslige institutioner, ingen af regionerne og kun omkring hver tiende kommune i høj grad eller i meget høj grad anvender kønsopdelte data. Til gengæld inddrager kommuner, regioner og statslige institutioner oftere viden om målgruppens køn ved udarbejdelse af kommunikationsmaterialer.

Ligestillingsredegørelserne er med til at skabe opmærksomhed om, hvordan der arbejdes med ligestilling i det offentlige, og hvor det halter. Regeringen har udviklet et ligestillingsindeks på baggrund af ligestillingsredegørelserne, som skal gøre det lettere for den enkelte institution at få en indikation på, hvordan de arbejder med ligestilling sammenlignet med andre. Regeringen vil videreudvikle konceptet i forbindelse med indrapporteringen af ligestillingsredegørelser i 2015.

DE OFFENTLIGE MYNDIGHEDERS LIGESTILLINGSREDEGØRELSE

Kommuner, regioner og statslige institutioner med mere end 50 ansatte indberetter hvert andet år en ligestillingsredegørelse, hvor de gør status over deres indsats for at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd blandt de ansatte og i ydelserne til borgerne. Inden for de to hovedområder – personale og de borgerrettede ydelser – svarer myndighederne på spørgsmål om deres politikker, deres handlinger og deres resultater for at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd. Seneste indberetning er fra 2013 og næste foregår i 2015.

¹⁶ Slotsholm (2014): Analyse af kønsforskelle i beskæftigelsesindsatsen, KORA (2014): Kønsforskelle i hjemmeplejen og Statens Institut for Folkesundhed (2014): Sundhed og trivsel i et kønsperspektiv

¹⁷ Navigent (2014): Resultat af ligestillingsredegørelser 2013 – Hovedrapport

ØGET FOKUS PÅ KØN OG LIGESTILLING I DE OFFENTLIGE BORGERRETTEDE YDELSER

Ligestillingsredegørelserne viser, at myndighederne generelt forventer, at arbejdet med ligestilling kan bidrage til mere målrettede og borgernære ydelser, højere oplevet kvalitet øget reel ligestilling og lige muligheder for borgerne. En ny tværnordisk kortlægning beskriver en række konkrete eksempler på positive effekter ved at have fokus på kønsaspektet i det offentlige.¹⁸

Viden om køn kan medvirke til, at det offentlige bliver bedre til at skabe lige muligheder for den enkelte borger uanset køn. På flere områder oplever mænd, at de ikke har samme muligheder eller ønsker de samme tilbud som kvinder. Det gælder eksempelvis inden for sundhed og forebyggelse, hvor tilbuddene nogle gange kan appellere mindre til mænd end

til kvinder²⁰, og i det offentlige kommunikation med forældre om børn, hvor kommunikationen ofte går til moderen og ikke til faderen.²¹ Fædre og mødre er ligeværdige forældre. Derfor skal begge have mulighed for at udøve og udfylde forælderrollen. Det gælder også ved en skilsmisse. Det har bl.a. været en del af baggrunden for den politiske aftale om en skilsmissepakke, der skal modvirke chikane i skilsmissesager. Også fremadrettet vil der i arbejdet med skilsmisseområdet blive lagt vægt på, at begge forældre kan udøve deres forælderrolle til gavn for barnet.

Regeringen er gået sammen med en række kommuner og KL i et netværk, som arbejder med at inddrage viden om køn i udviklingen af de offentlige ydelser. Regeringen vil fortsat arbejde med at sprede viden og gode eksempler om inddragelse af køn og ligestillingsvurdering i de offentlige ydelser.

EKSEMPLER PÅ FORSKELLE I MØDET MED DE OFFENTLIGE SERVICEYDELSER¹⁹

- I børnehaven oplever flere drenge end piger at få skældud, og færre drenge end piger oplever af blive trøstet, når de er kede af det.
- Drengene udgør 71 pct. af eleverne i specialklasserne.
- Samtaler med kvinder i jobcentre og a-kasser har mindre fokus på jobsøgning end samtaler med mænd.
- Kvinder kommer oftere i aktivering i den offentlige sektor end mænd, mens mænd oftere kommer i aktivering i private virksomheder end kvinder.
- Mænd har en mere uhensigtsmæssig sundhedsadfærd hvad angår rygning, alkohol og kost sammenlignet med kvinder.
- Mænd med sindslidelse får oftere beskæftigelses- og aktiveringstilbud end kvinder med sindslidelse, mens kvinder med sindslidelse oftere får socialpædagogiske tilbud end mænd med sindslidelse.
- Ældre mænd har et dårligere helbred end ældre kvinder, når de tildeles hjemmepleje.

18 Oxford Research (2014): Kortlægning af good practice og effekter i de offentlige myndigheders arbejde med ligestillingsvurdering på udvalgte serviceområder

19 Rådgivende Sociologer (2012): Ligestilling - et overblik over kønsforskelle på udvalgte arenaer, Slotsholm (2014): Analyse af kønsforskelle i beskæftigelsesindsatsen, Statens Institut for Folkesundhed (2014): Sundhed og trivsel i et kønsperspektiv, Danmarks Statistik: Statistikbanken.dk/ RESV07 og Statistikbanken.dk/ RESV04 og KORA (2014): Kønsforskelle i hjemmeplejen

20 Statens Institut for Folkesundhed (2014): Vi mænd, kræft og rehabilitering. En undersøgelse af mænds grunde til at deltage i tilbud om kommunal kræftbehandling

21 Institut for menneskerettigheder (2012) Screening af forskelle mellem kvinder og mænds mulighed for ligestilling i forælderrollen med særligt fokus på mænd

INITIATIVER

INDBERETNING AF LIGESTILLINGSREDEGØRELSE:

I 2015 indberettes ligestillingsredegørelser for stat, kommuner og regioner. I forbindelse med ligestillingsredegørelserne for 2015 vil der blive samlet op på erfaringerne med det nye koncept for ligestillingsredegørelser, som blev introduceret i 2013. Konceptet for ligestillingsredegørelserne vil blive videreudviklet i forhold til metode samt præsentation og formidling af resultater.

OPDATERING AF HJEMMESIDE OM LIGESTILLINGSVURDERING:

Hjemmesiden ligestillingsvurdering.dk vil blive opdateret med den nyeste viden på området og konkrete cases, som kommuner, regioner og statslige institutioner kan drage nytte af i deres arbejde med at ligestillingsvurdere.

STYRKET LIGESTILLINGSVURDERING I STATEN:

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold vil styrke dialogen og samarbejdet med de andre ministerier med henblik på at formidle ny viden, god praksis og erfaringer med, hvordan staten kan inddrage viden om køn i arbejdet med at højne kvaliteten og effekterne af de offentlige ydelser.

NETVÆRK MED KOMMUNER OM LIGESTILLINGSVURDERING AF DE BORGERRETTEDE KERNEYDELSER:

Som led i regeringens strategi for ligestillingsvurdering i det offentlige fra 2013 deltager en række kommuner og KL i efteråret 2014 frem til foråret 2015 i et netværk med fokus på at styrke arbejdet med ligestillingsvurdering. Der vil i 2015 blive samlet op på netværkets arbejde med henblik på at udbrede kendskabet til god praksis på området i kommunerne.

OPFØLGNING PÅ KONKRETE LIGESTILLINGSPROJEKTER I KOMMUNERNE:

I 2013 støttede Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold seks projekter, som arbejder med, hvordan køn kan tænkes ind i de offentlige borgerrettede ydelser inden for: beskæftigelse og aktivering, forebyggelse og sundhed samt folkeskolen. Efter projektafslutningen i august 2015 vil ministeriet bl.a. dele erfaringerne på ligestillingsvurdering.dk.

FORBEDRING AF KOMMUNERNES DIGITALE KOMMUNIKATION MED FÆDRE:

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold er i dialog med KL og andre relevante parter om kommunernes praksis i forhold til at kommunikere med både fader og moder om oplysninger om deres barn. Ministeriet vil i 2015 indgå i et samarbejde med blandt andre KL, som skal se på de eksisterende udfordringer og deling af viden om god praksis på området.

“ Barrierer skal nedbrydes
og ligestilling fremmes
på konkrete områder

TEMABASERET LIGESTILLING

Danmark er blandt de lande i verden, hvor kvinder og mænd er mest lige, når det kommer til uddannelse og beskæftigelse.²² Men der er fortsat et stærkt kønsopdelte arbejdsmarked, og de unge træffer ofte kønstypiske uddannelsesvalg. Det kan begrænse den enkeltes udfoldelsesmuligheder. Samtidig kan det betyde, at de samlede ressourcer ikke udnyttes godt nok.

Kvinder og mænds lige muligheder for deltagelse i samfundet både på arbejdsmarkedet, i ledelse, inden for forskning og i kulturlivet bidrager til et mangfoldigt og rigt samfund. Det giver ikke kun gevinst for den enkelte, men bidrager også til fleksibilitet på arbejdsmarkedet og vækst i samfundet.

MINDSKE DET KØNSOPDELTE UDDANNELSESVALG OG ARBEJDSMARKED

I 2013 er der næsten fire gange så mange kvinder med en lang videregående uddannelse, som der var i 1991.²³ Det viser, at ligestillingen i Danmark er kommet langt, når det gælder piger og kvinders uddannelsesniveau. Kvinder og mænd vælger i høj grad stadig kønstraditionelle uddannelser. Eksempelvis er 94 pct. af de studerende på sygeplejerskeuddannelsen kvinder, og 99 pct. på tømreruddannelsen er mænd.²⁴ 6 ud af 10 danskere arbejder i dag i næsten rene kvinde- eller mandejob. Samtidig arbejder kvinder fortsat primært i den offentlige sektor, mens mænd arbejder i den private sektor.

Der skal være plads til forskelle på kvinder og mænds karrierevalg. Men kønstraditionelle valg af fag og karriere har konsekvenser for ligeløn, kvinders pension mv. Derudover er en ligelig kønsbalance positiv for arbejdsmiljøet, og mange kvinder og mænd ønsker en arbejdsplads med en mere ligelig kønsbalance.²⁵

Det kønsopdelte arbejdsmarked hæmmer endvidere fleksibiliteten på arbejdsmarkedet. Det kan medvirke til, at der kommer flaskehalse i nogle fag. Inden for ingeniørfaget viser en

ny analyse, at 18 pct. af de kommuner og virksomheder, der har forsøgt at rekruttere ingeniører inden for en periode på et år, ikke er lykkedes med det.²⁶ Samtidig viser en fremskrivning, at der i 2020 vil mangle knap 30.000 ingeniører og cand. scient.'er.²⁷ Andelen af kvinder optaget på ingeniørstudierne udgjorde 26 pct. i 2014.²⁸ Der er derfor et uudnyttet potentiale i at få uddannet flere kvindelige ingeniører for dermed at bidrage til et øget arbejdsudbud.

Heldigvis er der også fremskridt, når det gælder det kønsopdelte uddannelsesvalg. En femtedel af de nye studerende på politiskolen i 2014 var kvinder.²⁹ Andelen af mænd på pædagoguddannelsen steg fra 19 pct. i 2003 til 27 pct. i 2013, og på SOSU-uddannelserne skete der en fordobling af antallet af mandlige studerende i samme periode.

Regeringen udbød i december 2013 en pulje til at fremme af mangfoldighed og mandlige pædagoger i daginstitutioner, og i 2014 er der afsat 3 mio. kr. til at styrke videngrundlaget for køn, seksualitet og mangfoldighed inden for pædagoguddannelsen. Midlerne er tildelt professionshøjskolerne efter ansøgning og kan bruges til udviklingsprojekter med fokus på sammenhæng mellem viden og praksis, til at udvikle undervisningsmateriale og til at opkvalificere undervisere i pædagoguddannelsen.

Det kønsopdelte uddannelses- og karrierevalg kan give særlige udfordringer i landdistrikterne. Da kvinder i højere grad end mænd tager en uddannelse ud over folkeskolen³⁰, kan det betyde, at kvinderne flytter fra landdistrikterne. Fra 2008 til 2014 er antallet af kommuner med mindre end 90 kvinder for hver 100 mænd i alderen 20-29 år steget fra 37 til 59 kommuner. I Ærø, Læsø og Samsø Kommune er der omkring 65 kvinder for hver 100 mænd i alderen 20-29 år.³¹ Samtidig har mange mænd i yderområder i landet svært ved at finde arbejde. Den skæve kønsfordeling i landdistrikterne kan

22 World Economic Forum (2014): *The Global Gender Gap Report 2014*

23 Beskæftigelsesministeriet (2014): *Kvinder og mænd på arbejdsmarkedet 2013*

24 Danmarks Statistik: [Statistikbanken.dk/U16](http://statistikbanken.dk/U16) og Danmarks Statistik: [Statistikbanken.dk/U14](http://statistikbanken.dk/U14)

25 Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (2009): *Mobning og negativ adfærd på arbejdspladsen* og Center for Ligestillingsforskning ved Roskilde Universitetscenter (2004): *Unge valg af uddannelse og job*

26 COWI (2014): *Rekruttering af ingeniører til infrastrukturområdet*

27 Damvad (2011): *Fremskrivning af behovet for ingeniører i fremtiden*

28 Uddannelses- og Forskningsministeriet (2014): *Optag 2014 – Ingeniøruddannelser*

29 Oplyst af Rigspolitiet

30 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2011) *Ulighed i kønnes levevilkår - Fremtidens mænd 2030: Ufaglærte og udkantsdanskere*

31 Danmarks Statistik: [Statistikbanken.dk/FOLK1](http://statistikbanken.dk/FOLK1)

medføre, at børne- og befolkningstallet falder, og at lokallivet i landsbyerne uddør. Ligesom det kan få konsekvenser for forenings- og forretningslivet.

Derfor vil regeringen under det danske formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015 sætte fokus på køn, uddannelse og befolkningsstrømme. Samtidig igangsættes en kortlægning af det kønsopdelte uddannelsesvalg med fokus på piger i naturvidenskabelige, tekniske og matematiske fag.

ØGET LIGESTILLING I FORSKNING OG LEDELSE

Selvom der i dag er flere kvinder end mænd, der påbegynder en videregående uddannelse³², er der stadig en stor overvægt af mænd i forskning og i ledelse. Kun 18,4 pct. af professorstillingerne ved de danske universiteter var i 2013 besat af kvinder.³³ Det placerer fortsat Danmark under EU-gennemsnittet.³⁴ I 2014 gav regeringen derfor en 1-årig bevilling på finansloven til, at Det Frie Forskningsråd kunne uddele midler under YDUN-programmet (Younger Women Devoted to a University Career). Der er imidlertid fortsat behov for mere viden om, hvilke barrierer kvindelige forskere møder i deres karriereløb, og hvordan andre lande arbejder med at overvinde disse barrierer. Som en del af det danske formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015 vil regeringen sætte fokus på at videreføre det nordiske samarbejde om at fremme kønsbalance i forskning og udveksle erfaringer om best practice på området.

Også andelen af kvinder i virksomheders bestyrelser er fortsat lav. Dog kan man se en spirende fremgang i kønsfordelingen i danske aktieselskabers bestyrelser, hvor andelen af generalforsamlingsvalgte kvinder er gået fra 8 til 11 pct. på blot et år fra 2013 til 2014.³⁵

For at opnå en mere ligelig kønsfordeling i bestyrelser og ledelse i danske virksomheder og offentlige institutioner

indførte regeringen i 2013 den danske model for flere kvinder i bestyrelser. De første resultater viser, at virksomhederne i gennemsnit vil forøge andelen af det underrepræsenterede køn til 25,5 pct., og at størstedelen af virksomhederne ønsker at nå måltallet inden for 4 år.³⁶ De offentlige institutioner og virksomheder har gennemsnitligt sat et måltal på 40 pct. af det underrepræsenterede køn i deres bestyrelser, som de vil forsøge at nå inden for 1 til 4 år.³⁷ Regeringen vil fortsat følge udviklingen i kønsfordelingen i bestyrelser tæt.

MINDSKE KØNSFORSKELLE I KUNST OG KULTUR

Inden for dansk kulturliv er der også kønsforskelle, både når det gælder udøvende kunstnere og brug af kulturelle tilbud. Det kan have konsekvenser for kvinder og mænds muligheder for at påvirke samfundet gennem kunst, og for adgangen til at deltage i kulturelle tilbud. En brugerundersøgelse på danske museer viser fx, at kvinder udgør næsten to tredjedele af museernes brugere.³⁸ Og hvor 32 pct. af danske kvinder går på biblioteket hver måned, gælder det kun 18 pct. af mændene. Blandt børn er der forskelle på drenge og pigers læsevaner – fx læser 18 pct. af drengene aldrig skønlitterære bøger i deres fritid, mens det samme kun gælder 8 pct. af pigerne.³⁹

Der er også kønsforskelle blandt de udøvende kunstnere. Det er mest markant inden for den rytmiske musik, hvor kvinder typisk er sangerinder, mens mændene dominerer på instrumentsiden.⁴⁰ Fx undervises 96 pct. af de mandlige studerende på landets musikkonservatorier i et instrument, mens det samme gælder 22 pct. af kvinderne. Omvendt undervises 4 pct. af mændene i vokal, mens det samme gælder 78 pct. af de kvindelige studerende. Forskelle på kvinders og mænds valg af fag udgør ikke i sig selv et problem. Regeringen vil dog fortsat arbejde for, at der ikke er barrierer for kvinders og mænds deltagelse hverken som udøvere eller brugere af kunst og kultur.

DEN DANSKE MODEL FOR FLERE KVINDER I LEDELSE

Den danske model for en mere ligelig køns sammensætning trådte i kraft i april 2013. Modellen indebærer, at de ca. 1.200 største virksomheder i Danmark skal opstille måltal for andelen af det underrepræsenterede køn i deres øverste ledelsesorgan. Virksomhederne skal også udarbejde en politik for at øge andelen af det underrepræsenterede køn på virksomhedens øvrige ledelsesniveauer. Formålet er at skabe reel fremgang i antallet af kvinder i virksomhedernes ledelse.

32 Danmarks Statistik: Statistikbanken.dk/U2107

33 Uddannelses- og Forskningsministeriet (2014): Videnskabeligt personale på universiteterne 2013

34 EU Kommissionen (2013): She Figures 2012 – Gender in research and innovation. Statistics and indicators

35 Komiteen for god selskabsledelse (2014) Kønsfordeling i selskabers bestyrelse – status 14. aug. 2014 og Komiteen for god selskabsledelse (2013) Kønsfordeling i selskabers bestyrelse – status august 2013

36 COWI (2014): Rapport om kønsfordeling i virksomheders ledelse

37 Navigent (2014): Rapport om måltal og politikker 2013 – for køns sammensætningen i statslige institutioner og virksomheder

38 Kulturstyrelsen (2014): Museer – Viden, demokrati og transformation

39 Danmarks Statistik: Statistikbanken.dk/KVUB1201

40 NIRAS (2011): Kønsbalancen i rytmisk musik

INITIATIVER

KORTLÆGNING AF UDFORDRINGER FOR PIGER I STEM-FAG:

Regeringen iværksætter under formandskabet for Nordisk Ministerråd et projekt om køn, ligestilling og uddannelse med fokus på piger i STEM-fag (Science, Technology, Engineering og Math). Undersøgelsen vil indeholde både en kortlægning af udfordringer for rekruttering og fastholdelse af piger i STEM-fag samt en håndbog med praktiske eksempler og anbefalinger til aktører på uddannelsesområdet.

FOKUS PÅ KØN, UDDANNELSE OG BEFOLKNINGSSTRØMME:

Regeringen sætter under formandsskabet for Nordisk Ministerråd i 2015 fokus på køn, uddannelse og befolkningsstrømme. Der er i efteråret 2014 igangsat en forundersøgelse, som skal danne udgangspunkt for et ekspertseminar i Grønland i juni 2015, hvor erfaringer og forslag til konkrete indsatser på området deles. Resultaterne fra ekspertseminaret vil blive spredt i form af en publikation, der indeholder en samling af eksempler på gode erfaringer.

OVERBLIK OVER NUVÆRENDE INITIATIVER FOR FLERE KVINDER I FORSKNING:

Uddannelses- og forskningsministeren vil i 2015 offentliggøre en pjece med en præsentation af de væsentligste initiativer, der er taget de senere år for fremme andelen af kvinder i forskning. Pjecen vil præsentere initiativer på universiteterne og i forskningsråd og -fonde under ministerets område.

TASKFORCE OM FLERE KVINDER I FORSKNING:

Uddannelses- og forskningsministeren har i 2014 nedsat en taskforce for flere kvinder i forskning. Taskforcen skal i løbet af foråret 2015 udpege mulige initiativer, der umiddelbart kan sættes i værk for at fremme en mere ligelig kønsfordeling blandt forskere på de danske universiteter. Herudover skal taskforcen hjælpe med at identificere, hvor der er behov for et bedre videngrundlag for at kunne sætte effektivt ind.

NY VIDEN OM BARRIERER FOR ØGET LIGESTILLING OG KØNSBALANCE INDEN FOR FORSKNING:

Uddannelses- og forskningsministeren vil i 2015 bede Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd gennemføre en analyse af status og barrierer for øget ligestilling og kønsbalance inden for forskning. Analysen skal afdække, hvilke

barrierer kvindelige forskere møder i deres karriereforløb, og hvordan andre lande har arbejdet med at overvinde disse barrierer. Analysen kan ligeledes afdække, hvordan der i Danmark og internationalt arbejdes med at integrere et kønsperspektiv i forskningen.

OPFØLGNING PÅ DEN DANSKE MODEL FOR FLERE KVINDER I BESTYRELSER:

Regeringen vil samle op på de private og offentlige virksomheders indberetninger om måltal og følge udviklingen i andelen af det underrepræsenterede køn i bestyrelser. Herunder vil regeringen udvikle en ny vejledning, som virksomhederne kan bruge som et praktisk værktøj i deres indberetning. Regeringen støtter ikke EU-Kommissionens direktivforslag om en mere ligelig kønsfordeling i bestyrelser og vil fortsat følge forhandlingerne tæt.

OPFØLGNING PÅ LOV OM KØNSOPDELT LØNSTATISTIK:

Beskæftigelsesministeriet følger op på de nye regler om kønsopdelt lønstatistik med bedre vejledning til virksomheder og lønmodtagere om, hvordan man kan bruge lønstatistikkerne til at arbejde med ligeløn i den enkelte virksomhed. Det skal sikre en bedre anvendelse af kønsopdelte lønstatistikker.

MUSIKLEJR FOR PIGER:

Kulturministeriet støtter Pop-Pilot, som er en musiklejr for piger, der har til formål at få flere piger til at spille rytmisk musik som instrumentalister på egne præmisser. Pop-Pilot afvikles af den rytmiske genreorganisation ROSA i samarbejde med kommunerne og med støtte fra Statens Kunstfond. Det er gennemført i 2012, 2013, 2014 og videreføres i 2015. Statens Kunstfonds Musikudvalg planlægger i 2015 en indsats med fokus på mangfoldighed på musikområdet.

BIBLIOTEKSTILBUD TIL DRENGE:

Kulturministeriet sætter gennem Udviklingspuljen til folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre fokus på indsatsområdet Bibliotekstilbud til drenge, hvor folkebiblioteker i samspil med målgruppen udvikler nye tilbud, der kan have særlig appel til drenge, som ellers ikke benytter biblioteket. Der følges op på tværs af projekter primo 2015. Endvidere gennemføres "Danmark læser-kampagnen", hvor kønsperspektivet spiller en vigtig rolle i den måde, aktiviteter og metoder er valgt og planlagt.

“ Danmark skal arbejde for ligestilling globalt

LIGESTILLING I ET GLOBALT PERSPEKTIV

Alt for mange piger og kvinder rundt omkring i verden har ikke ret til selv at bestemme over deres liv og deres egen krop, og alt for mange kvinder har ikke indflydelse på det samfund, de lever i. En styrkelse af ligestillingen og kvinders og pigers rettigheder er tæt knyttet til vækst og velfærd. Det gavner derfor ikke kun kvinderne og pigerne selv, men også mændene og samfundet generelt.⁴¹ Derfor er den globale kamp for ligestilling og kvinders rettigheder en fælles kamp, som kræver, at verdens mænd også engagerer sig.

AKTIV DANSK INDSATS I DET GLOBALE LIGESTILLINGSARBEJDE

Der er sket en række fremskridt for ligestillingen globalt, siden FN's 2015-mål blev opstillet i 2000. Globalt er der sket betydelige fremskridt for ligestillingen mellem piger og drenge, når det kommer til skolegang.⁴² Opgørelser fra FN viser endvidere, at kvinder i stigende grad deltager i økonomiske aktiviteter.⁴³ Ligesom kvinder i dag har 40 pct. af de lønnede jobs i sektorer uden for landbruget. Men der er stadig lang vej. Fx har kun få lande opnået ligestilling på alle niveauer af uddannelse, og kvinder har i mindre grad ejerskab over landbrugsjorden.

Ligestillingen er endvidere under et voldsomt pres rundt omkring i verden i disse år. Krig og konflikt kan være med til at rulle ligestillingen tilbage og skabe ulighed, som får betydning i fremtiden for kvinder, piger og landet som helhed. Væbnede konflikter har voldsomme konsekvenser for alle i

et samfund, men der er en række destruktive konsekvenser særligt for piger og kvinder. En af disse er, at seksuel vold og voldtægt kan bruges som et våben i konflikterne til at nedbryde fjenden mentalt og moralsk og til at fremme etnisk udrensning gennem påtvunget graviditet. Og i lande, som har oplevet krig og konflikt, er fødselsdødeligheden og antallet af barnebrude væsentligt højere end i andre lande.⁴⁴

I 2015 markeres det, at det er 20 år siden, at verdens nationer vedtog en historisk deklARATION og handlingsplan i Beijing med et fælles mål: ligestilling mellem kvinder og mænd og beskyttelsen af kvinders rettigheder globalt. Beijing-deklARATIONEN har haft stor betydning for det globale ligestillingsarbejde. Men samtidig er det også blevet sværere at skabe fortsat global fremdrift og fastholde det momentum, der var for at skabe en mere ligestillet verden i 1995. I nogle lande arbejdes der i disse år endda aktivt for at begrænse ligestillingen og rulle kvinder basale rettigheder tilbage.

Kultur og religion skal ikke bruges som argument for undertrykkelse af kvinder og deres rettigheder. Ligestilling er en menneskeret. Danmark vil derfor fortsat arbejde på at fremme kvinders rettigheder og ligestilling gennem forhandlinger i alle relevant internationale fora og gennem vores udviklingsstøtte. Denne indsats er særlig vigtig i år, hvor der i FN skal vedtages et nyt sæt af globale mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling⁴⁶ til afløsning af FN's nuværende otte 2015-mål⁴⁷.

UDFORDRINGER FOR KVINDER OG PIGERS RETTIGHEDER I VERDEN 2015⁴⁵

- Kvinder udgør 50 pct. af verdens befolkning, men udgør 70 pct. af verdens fattige.
- Globalt er mere end 64 millioner piger børnebrude.
- På verdensplan indgår 39.000 piger under 18 år hver dag et ægteskab, ofte med en meget ældre mand. Det svarer til 27 piger i minuttet.
- Af kvinder i alderen 20-24 år rapporterer 46 pct. i Sydasien og 41 pct. i Vest- og Centralafrika, at de blev gift, før de var 18 år.
- Børneægteskaber resulterer i tidlige og uønskede graviditeter, som udgør livstruende risici for de unge piger. Verden over er graviditetsrelaterede komplikationer den største dødsårsag for 15-19-årige piger.

⁴¹ International Monetary Fund (2013): *Women, Work, and the Economy: Macroeconomic Gains from Gender Equity*

⁴² UN (2013): *The Millennium Development Goals Report*

⁴³ UN Women (2015): *Facts and Figures: Economic Empowerment*

⁴⁴ UN Women (2015): *The destructive effects of conflict on women and girls: A snapshot*

⁴⁵ Women Deliver (2014): *Invest in Equality* og UN Women og (2014): *Facts and Figures: Ending Violence against Women*

⁴⁶ "Sustainable Development Goals"

⁴⁷ "Millennium Development Goals"

AKTIV INDSATS I EU OG EFFEKTIVT DANSK FORMANDSKAB FOR NORDISK MINISTERRÅD

Danmark overtager i 2015 formandsskabet for det nordiske samarbejde, der gennem årene har bidraget til at udvikle ligestillingen i de nordiske lande. Med formandskabet kommer Danmark til at spille en central rolle i at gennemføre aktiviteter for ligestilling i Norden. Landene i Norden ligger globalt set i front, når det kommer til ligestilling, og de nordiske lande fejrer 100-året for kvinders valgret i disse år.

De nordiske lande og EU har en fælles vision om ligestillede samfund, men går også forskellige veje, og netop derfor kan de forskellige lande lære af hinanden. Ligestilling er til gavn for både kvinder, mænd og samfundet. Både i det nordiske samarbejde og i EU vil der i de kommende år bl.a. blive sat fokus på, hvordan mænd kan involveres mere i ligestillingsarbejdet.

Ligestilling og retten til at bestemme over eget liv og egen krop er en del af de danske værdier, også når det gælder lesbiske, bøsser, biseksuelle og transkønnede (LGBT-personer). I en lang række lande – både globalt og i EU – er der et potentiale for at forbedre vilkårene for LGBT-personer. En EU-rapport fra 2014 viser, at 47 pct. af europæiske LGBT-personer har oplevet diskrimination eller chikane på grund af deres seksualitet inden for det seneste år. Derfor er Danmark med i gruppen af europæiske lande, der arbejder for at fremme LGBT-rettigheder i Europa.⁴⁸

Regeringen vil i 2015 fortsætte den danske indsats i det globale og regionale samarbejde om ligestilling og fortsat lade sig inspirere gennem det internationale samarbejde.

48 FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) (2014): EU LGBT Survey - European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey

INITIATIVER

FN'S NYE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (UN):

Danmark vil i forbindelse med udarbejdelsen og vedtagelsen af nye globale mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling arbejde for, at ligestilling bliver et overordnet mål og indarbejdes i andre mål og delmål. Danmark vil sætte særligt fokus på fremme af piger og kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder.

DELTAGELSE I FN'S KVINDEKOMMISSIONS SAMLING (CSW) OG MARKERINGEN AF BEIJING +20:

Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold vil i starten af marts 2015 lede en dansk delegation og en række events ved FN's Kvindekommissions samling i New York. Kvindekommissionens samling har i år fokus markeringen af 20-års jubilæet for Beijing Platform for Action, og på hvor langt verdens lande er nået siden Verdenskvindekonferencen i Beijing i 1995. Også nationalt vil den danske regering markere 20-året for denne vigtige begivenhed for ligestillingen.

FORMANDSKAB FOR NORDISK MINISTERRÅD:

Der er lanceret et program for det danske formandskab for Nordisk Ministerråd, som sætter fokus på konkrete aktiviteter inden for to temaer: "køn, velfærd og innovation" og

"køn og det offentlige rum". Derudover vil Danmark stå i front ved en række nordiske aktiviteter i New York til FN's Kvindekommissions samling. Under formandskabet vil Danmark desuden sætte fokus på mænd og ligestilling i de nordiske lande.

AKTIV DANSK DELTAGELSE I EU'S LIGESTILLINGSARBEJDE:

EU vil i det kommende år bl.a. prioritere samarbejdet om at involvere mænd i ligestillingsarbejdet, og i 2015 vil Danmark sammen med andre udvalgte lande diskutere, hvordan man konkret kan arbejde med dette fremover. Input herfra vil bl.a. spille ind til EU-Kommissionens kommende handlingsplan for ligestillingsarbejdet.

VÆRTSSKAB FOR DEN EUROPÆISKE FEJRING AF DEN INTERNATIONALE DAG IMOD HOMOFØBI I 2016:

Danmark vil i 2016 være europæisk vært for den internationale dag ("IDAHO-dagen"), der sætter fokus på undertrykkelse af LGBT-personers rettigheder. Værtsskabet omfatter bl.a. en konference for europæiske ministre, embedsmænd mfl. og skal bidrage til at fremme LGBT-personers ret til at leve deres liv frit i EU-landene. Planlægningen indledes i 2015.

STATUS PÅ INITIATIVERNE FRA PERSPEKTIV- OG HANDLINGSPLAN 2014

Indsatsområde	Antal initiativer	Gennemført	Igangsat	Ikke gennemført
LIGESTILLING SOM EN BASAL RET	13	9	4	
LIGESTILLING I DET OFFENTLIGE	8	6	2	
TEMABASERET LIGESTILLING	6	5	1	
LIGESTILLING I ET GLOBALT PERSPEKTIV	7	5	2	

Indsatsområde	Gennemført	Igangsat	Ikke gennemført
LIGESTILLING SOM EN BASAL RET			
Gennemførelse af rettighedskampagne, undersøgelse af behov for udbredelse af rettighedskampagnen, herunder lancering af applikation om ligestilling og rettigheder særligt rettet mod unge nydanskere	X		
Opfølgning på og formidling af undersøgelse af nydanske piger og drenge oplevede kønsroller	X		
Iværksættelse af uddannelsesprojekt i pigeklubber med fokus på empowerment (led i Den nationale strategi mod æresrelaterede konflikter)		X	
Videreførelse af mentorforløb for unge nydanske kvinder, der pga. æresrelaterede konflikter har brudt med familie eller netværk (led i Den nationale strategi mod æresrelaterede konflikter)		X	
Udarbejdelse af undervisningsmateriale om æresrelaterede konflikter til grundskolen (led i den Nationale strategi mod æresrelaterede konflikter)		X	
Undersøgelse af, hvordan der kan igangsættes konkrete initiativer, som skaber viden og dialog om ligestilling, social kontrol og seksualitet	X		
Iværksættelse af undersøgelse af levevilkår for nydanskere med LGBT-baggrund	X		
Lancering af ny handlingsplan til bekæmpelse af vold i familien og i nære relationer	X		
Ratificering af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet	X		
Gennemførelse af oplysningskampagne om menneskehandel	X		
Evalueringsrapport af den nationale handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2011-2014	X		
Følge afprøvningsfasen i udviklingsprojektet Exit Prostitution		X	
Forberedelse af markeringen af 100-års jubilæet for kvinders valgret og valgbarhed til Folketinget i 2015	X		

Indsatsområde	Gennemført	Igangsat	Ikke gennemført
LIGESTILLING I DET OFFENTLIGE			
Samarbejde med et af netværk af spydspidskommuner om konkrete anbefalinger til ligestillingsvurdering af borgerrettede ydelser. Herunder også myndigheders digitale kommunikation med henholdsvis mødre og fædre		X	
Opfølgning på pulje til fremme af ligestilling i de offentlige ydelser	X		
Indsats for mænds sundhed, herunder aktiviteter under projektet "Er du klar over det, mand?"		X	
Iværksættelse af analyser af forskelle mellem kvinder og mænd på centrale velfærdsområder	X		
Iværksættelse af tværnordisk kortlægning af arbejdet med ligestilling i stat og kommune i de nordiske lande	X		
Afholdelse af tværnordisk konference om ligestillingsvurdering i det offentlige	X		
Forenkling og fornyelse af ligestillingsredegørelserne	X		
Offentliggørelse af nyt ligestillingsindeks for ligestillingsredegørelserne	X		

TEMABASERET LIGESTILLING			
Iværksættelse af YDUN-programmet til fremme af mere ligelig køns-sammensætning af forskningsmiljøerne i Danmark	X		
Styrkelse af den kønsopdelte lønstatistik	X		
Opfølgning på den danske model for flere kvinder i bestyrelser, herunder offentliggørelse af de første indberetninger om måltal og politikker	X		
Opfølgning på projekter, som sætter fokus på at tiltrække og fastholde flere mænd på daginstitutionsområdet		X	
Styrkelse af viden om køn på pædagoguddannelsen i forbindelse med reform af uddannelsen	X		
Fokus på, hvordan pigers interesse for natur- og teknikfag kan øges, herunder opdatering af www.fremtidenerdin.dk og en særlig side om vejledning og uddannelsesvalg	X		

Indsatsområde	Gennemført	Igangsat	Ikke gennemført
LIGESTILLING I ET GLOBALT PERSPEKTIV			
Arbejde for vedtagelse af ambitiøs sluterklæring ved FN's kvindekommisions samling i marts 2014, herunder værtskab for side-event ved FN's kvindekommisions samling	X		
Intensivering af indsatsen for indflydelse på udformningen af post-2015-dagsordenen gennem EU, FN og i samarbejde med ligesindede partnere		X	
Udarbejdelse af ny strategisk ramme for fremme af ligestilling i dansk udviklingssamarbejde	X		
Arbejde for at fremme ligestillingsindsatsen i EU og medlemslandene, herunder deltagelse i arbejdet med at forhandle EU-direktiv om flere kvinder i bestyrelser		X	
Udarbejdelse af nyt samarbejdsprogram for Nordisk Ministerråds ligestillingsindsats 2015-2018	X		
Forberedelse af Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015 vedrørende det nordiske ligestillingsarbejde	X		
Støtte til afholdelse af Nordisk Forum i juni 2014	X		

Ministeriet for Børn, Ligestilling,
Integration og Sociale Forhold
Holmens kanal 22
1060 København K
sm@sm.dk
www.sm.dk